

Kati Rapia on tuttu monen koti- ja ulkomaisen omakustannelehden sivuilta. Lisäksi hän tekee itse laadukasta Lonkkaa. Kolmas Lonkka kolistelee pian sarjakuväen ovia.

Ville Hänninen

Kati Rapia ja lonkalta vedetyt sarjakuvat

Taidegalleriat tuntuvat minusta klinisiltä paikoilta. Itse pidän enemmän siitä henkilökohtaisesta suhteesta, joka sarjakuvapiirtäjän ja albuminomistajan välille muodostuu. Minulla on kyllä ollut näyttelyitä, mutta niistä häviää nopeasti kutina. Jos sen sijaan on tehnyt sarjakuva-lehden tai -albumin, se jännitys jatkuu paljon pidempään, kertoo Kati Rapia.

Pian ilmestyy Rapian kolmas Lonkka-omakustanne, joten kutinaa riittänee pitkin vuotta. Luvassa on jälleen tuhti paketti lyhyitä kertomuksia, jotka pelavat absurdeilla tunnelmilla ja yksityiskohdilla. Salahilpeän surrealistiset tarinat lähtevät usein liikkeelle hyvinkin arkisesta asiasta mutta kulkeutuvat pian omiin sfääreihinsä.

Jokaisella piirtäjällä on oma tapansa työstää ideoita ja tehdä niistä valmiita sarjakuvatarinoita. Rapian työprosessi

on viehättävän omalaatuinen. Se tuntuu ulkopuolisen silmin miltei holtittomalta – mutta ehdottoman toimivalta ja juuri hänelle sopivalta.

– Käsikirjoitukseni muuttuvat koko ajan. Muutan niitä kaiken aikaa ja paljon. En ole oikein varma, missä vaiheessa pieni ajatus muuttuu kokonaiseksi sarjakuväkäsikirjoitukseksi, koska ideani pysyvät pitkään epämääräisessä muodossa. Yleensä vain alan tehdä sarjakuvaa, koska minulla on tarve tehdä se. Jos minulla on joku tuntu tarina ja siihen, mikä on sen juju, alan piirtää.

– Aluksi teen pätkän tekstiä ja jaan sen tasaisesti osiin. Kun minulla on sen jälkeen edessäni tekstitettyjä ruutuja ilman kuvia, monesti suurempi mieltä kuvallisia ratkaisuja. Teksti toimii siis ikäänkuin luonnoksina kuviin. Alussa tekstilähtöinen tekotapa muuttuu nyt kuvälähtöiseksi. Tämän jälkeen Rapia hypelöi tekstin ja kuvan välillä, virittelee niiden välistä jännitettä oikeanlaiseksi. Sarjakuvat muuttuvat paljon vielä tässäkin vaiheessa. Uudet ideat muuttavat kokonaisuutta ja tunnelmia.

– Haluan viihdyttää itseäni, kun piirrän. Kun lisäilen ideoita ja muuttelen yksityiskohtia vielä aivan loppuvaiheessakin, kiinnos-

tukseni säilyy.

Aina prosessi ei tietenkään ole näin kään selkeä. Jos idea on olemukseltaan abstraktimpaa laatua, Rapia käyttää pikkuruusia kuväkäsikirjoituksia. Yhdessä pienessä ruudussa on yleensä yksi symboli kuvaamassa ruudun ydinidea.

– Joskus sarjakuvan idea on syntyessään niin pieni. Se ei ole vielä varsinainen tarina, eikä kokonaisuus näy selvästi. Silloin kuvaan pikku ruuduissa ideaani vain parin sanan ja yhden symbolin tasolla.

– Sitä mukaa kun tarinaansa alkaa luottamaan, se kasvaa. Tätä tekniikkaa opetan myös lapsille, joille pidän sarjakuvakurssia.

Monilla lapsilla ja nuorilla on aivan valtava itsekritiikki, monesti suurempi kuin aikuisilla, koska lopputuloksen pitäisi olla juuri tietyn näköistä ja jonkin sapluunan mukaisia. "Pikkukuva"-tekniikalla ideoinnin ongelmaa helpotetaan: kaiken ei tarvitsekaan olla heti valmista ja täydellistä. Lapsi oppii, että tyhjistä kaikki lähtevät liikkeelle.

– Jos lasten orastavat ideat ja luonnokset sarjakuvaksi ovat pieniä, ne on helppo peittää aluksi. Sitten kun itsetunto jo kestää sen, että sarjaa voi näyttää, niin se kasvaa vähitellen isommaksi.

Feuchtenberger aukaisi silmät

Rapia alkoi piirtää sarjakuvia vakavammin loppukeväästä 1996. Hän otti toukokuun loma koulusta ja teki ensimmäisen Lonkan.

– Jo edellisenä keväänä tein Suurelle Kurpitsalle hommia. Sain albumeita ja kiinnostuin sarjakuvista enemmänkin. En halunnut kuitenkaan tyrkätä sarjakuviani Kallion Paulille ja toivoa, että hän julkaisisi niitä säälistä. Päätin tehdä itse lehden.

– Lonkan myötä asiat loksahdivat paikoilleen. Löysin idean siitä, mikä on minulle luontaisin tapa tehdä sarjakuvia.

Siinä auttoivat myös paljon saksalaisen Anke Feuchtenbergerin sarjakuvat. Suuri sarjakuvakirja IV:ssä esitelty ja Helsingin sarjakuvafestivaaleillakin vieraillut Feuchtenberger on etenkin piirrostyyliltään ja kerronnaltaan Rapian hengenheimolainen. Vaikka Rapian jälki on persoonallista, on siinä on myös selviä Feuchtenberger-vaikutteita.

– Feuchtenbergerin sarjakuvien näkeminen ensi kertaa aukaisi silmiäni: "Jos toi piirtää, mäkin voi piirtää!" Aikaisemmin olin katsonut lähinnä miespiirtäjiä ja heidän töitään. Nyt näin viimeinkin sellaista sarjakuvaa, joka vastasi eniten omaa tyylini ja minun ajatuksiani kiinnostavasta sarjakuvasta.

– Lähinnä innostuin Feuchtenbergerin tyylistä. Käsikirjoituksista en enää pidä senkään vertaa kuin aikaisemmin. Niissä on liikaa kulunutta raisuutta. Räväkkyyttä saa olla, mutta sen pitäisi olla jotenkin tuoreempaa, verevämpää.

Intimiteettiä pitää variella

Toinen Rapiaan usein verrattu piirtäjä on Jenni Rope. Tekniikoiltaan Rope ja Rapia ovat itse asiassa melko erilaisia, mutta heidän sarjakuviansa tunnelmasta ja kerrontatavoista löytyy yhtäläisyyksiä.

– Olemme Jennin kanssa noista vertauksista aina yhtä äimänä. Emme löydä itse toistemme töistä samankaltaisuuksia. Ehkä kyse on sitten samanlaisista tunnelmista, koska koen kuitenkin, että vedämme Jennin kanssa yhtä köyttä. Me teemme

"Vanha äidinkielen opettajani löysi jostain Lonkan ja lähetti minulle siltä kokonaisen esseen, missä hän arajoi juttujani aivan toisella tavalla kuin kukaan muu. Hän kiinnitti huomiota hahmojeni käsiin ja piti niitä oleellisina kerronnan kannalta. Hän oli lukenut kaiken käsien kautta, löytänyt tarinasta niihin perustuvan rytmin!", kertoo Kati Rapia mielenkiintoisimmasta Lonkasta tulleesta palautteesta. Kuvassa: Katin luonnos ja valmis sivu tarinaan Ihanaksi naiseksi ei synnytä (Napa 3, 1996).

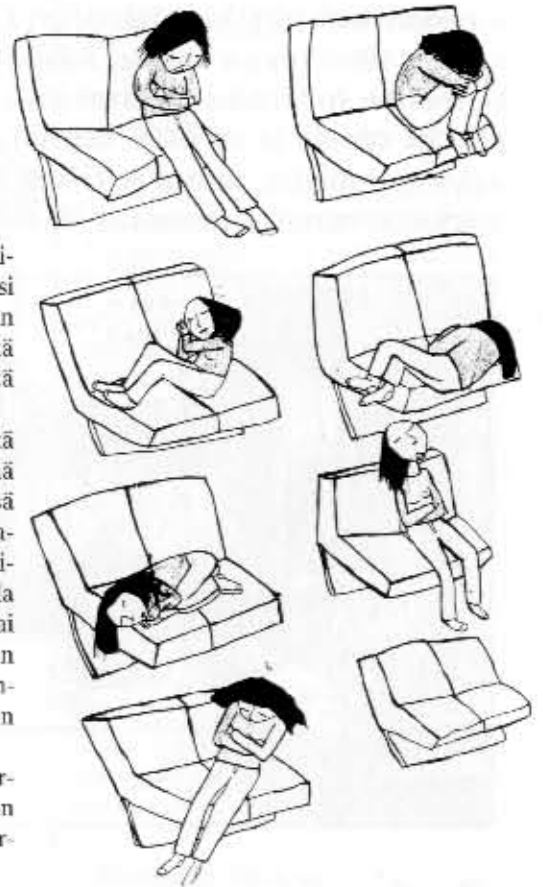
Kati Rapian sarjakuvissa on hämmäntävän samankokoisia ruutuja. Kuvakoot eivät vaihtele paljoakaan. "En halua tehdä pieniä ruutuja. Se olisi tosi epärealistista, että jotkut niistä joutuvat alompiarvoiseen asemaan. Vaikka esimerkiksi Mark Beyer käyttää ihallavasti kuvakokoja, kuuluu kuvakokojen vaihtelu merkitysten korostamiseksi minusta lähinnä selkkailu- ja toiminta-sarjakuvaan", sanoo Rapia.

molemmat sarjakuvia korostetun ei-väkinen. En usko, että Jenni haluaisi koskaan tehdä sarjakuvia deadline määräamänä. Sama pätee minuun. Sitä mukaan kuin sarjakuvia syntyy, niitä tehdään.

– Minulla ainakin kyse on siitä, että omaan sarjakuvaansa haluaa säilyttää intiimin suhteen. Vaikka käytännössä onkin tasapainoiltava elämän realiteettien kanssa, en halua pilata asioita kovalla puurtamisella tai tiukoilla aikatauluilla. Silloin leipäännytty tai alkaa tehdä asioita helpomman kaavan kautta. Jos minulta on kysytty, tahdonko elättää itseni sarjakuvilla, olen vastannut: "toivottavasti en!"

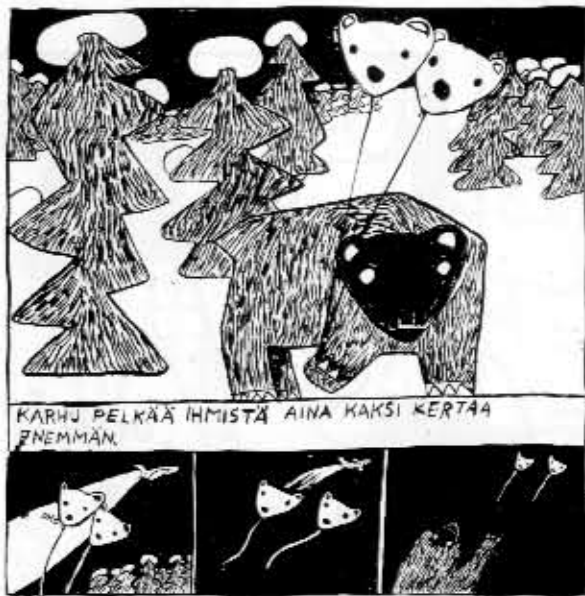
Valokuvausta Taideteollisessa Korkeakoulussa opiskeleva Rapia on tähän asti erottanut tiukasti valokuvat ja sarjakuvat toisistaan.

– Valokuva on aina sidoksissa ympärillä olevaan. Lähtökohtana on aina jokin silmillä havaittava asia. Sarjakuvissa tästä pääsee irti omiin maailmoihinsa. Joskus kyllä mietin tekeväni Taikim lopputyön, joka yhdistäisi valokuvan ja sarjakuvat. Fotonovella (valokuvasarjakuva) on kuitenkin erittäin vaativa taiteenlaji. Minusta ainakin tuntuu, että pitäisi noudattaa erittäin tiukasti fotonovellin perinteitä, jotta se toimisi.

Niissähän on tietyt kuvansomittelupe-riaatteet, jotka lähentelevät elokuvallista ilmaisua. Sillä tavalla tekeminen taas on ajatteluaani vastaan.

– En oikeastaan tiedä, miksi erotan valokuvat ja sarjakuvat niin tiukasti toisistaan. Ehkä ne edustavat minulle kahta vastakkaista poolia, joita ei pitäisikään yhdistää tai seurata seitsemän vuoden onnettomuus. ■

KARHU PELKÄÄ IHMISTÄ AINA KAKSI KERTAA ENEMMÄN.

